

RECENZE

Gregor Martin. Historiografia rímskeho práva na Slovensku: príbeh štyroch profesorov. Praha: Leges, 2021, 363 s.

V júni 2019 bol na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave vytvorený široký kolektív za účelom výskumu dejín tejto fakulty pri príležitosti jej blížiacej sa storočnice v októbri 2021.¹ Kolektív vedie vedúci katedry právnych dejín a právnej komparatistiky *Miroslav Lysý*, za jeho zástupcu bol ustanovený *Martin Gregor*, odborný asistent na katedre rímskeho práva, kánonického a cirkevného práva tejto fakulty. Cieľom tohto kolektívu je vydanie vedeckej monografie, ktorá by mala pomerne veľkoryso zmapovať dejiny fakulty, vrátane životopisov profesorov, ktorí na nej pôsobili.

Relatívne dlhší výskum v oblasti histórie právnického vzdelávania² priviedol *Martina Gregora* k úctyhodnej myšlienke, aby popri spolupráci na spomínanom kolektívnom diele, vytvoril aj vlastnú vedeckú monografiu, ktorá by sa zaoberala výlučne chronológiou jeho vlastného odboru. Výsledkom tejto snahy je recenzovaná publikácia *Historiografia rímskeho práva*, ktorá nesie poetický podtitul *Príbeh štyroch profesorov*. Monografia predstavuje čitateľovi životné osudy profesorov, ktorí vyučovali rímske právo na bratislavskej právnickej fakulte v 20. storočí. V tejto súvislosti je potrebné vyzdvihnúť, že istý čas pôsobili na Slovensku aj dvaja českí profesori rímskeho práva, konkrétne *Otakar Sommer* a *Miroslav Boháček*, ktorým sú venované prvé dve časti knihy. Ďalšie dve časti reflektujú pôsobenie profesorov *Karola Rebra* a *Petra Blaha*.

Z metodologického hľadiska autor vychádza predovšetkým z archívneho výskumu, ktorý možno zodpovedne označiť za veľmi dôkladný. Materiály čerpal nielen v Národnom archíve Českej republiky, Archíve Univerzity Karlovej, no veľmi zaujímavými a cennými sú aj výňatky z osobnej korešpondencie profesorov, ktoré pochádzajú z Archívu Akadémie vied ČR. Popri tom prirodzene čerpal aj z katedrového, fakultného a univerzitného archívu Univerzity Komenského, Ústredného archívu Slovenskej akadémie vied, Archívu Ústavu pamäti národa, ale dokonca aj zo súkromného archívu profesora *Petra Blaha*, ktorý mu z profesorovej pozostalosti poskytla jeho pani manželka.

Autenticitu *Gregorovho* výskumu preto pokladáme za veľmi vysokú najmä vďaka pozoruhodnému kvantu zozbieraného pramenného materiálu. Zároveň vo svojej práci odkazuje na vyše 100 monografických prác a viac ako 250 článkov. Autorov zmysel pre detail preto len podčiarkuje neuveriteľných 1154 poznámok pod čiarou v jeho monografii. Tieto číselné konštatácie by však potenciálneho čitateľa nemali odradiť. Rozprávanie je totiž živé a pútavé, možno aj vďaka použitiu metódy „oral history“,³ keď autor vo svojom

¹ K starším spracovaniam dejín fakulty napríklad: VIETOR, Martin. Právnická fakulta Univerzity Komenského. In: *Päťdesiat rokov Univerzity Komenského*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1969, s. 185–279; BLAHO, Peter (ed.). *Právnicki na Univerzite Komenského v Bratislave: 75 rokov činnosti Právnickej fakulty UK*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1996.

² K jeho výskumu pozri napríklad štúdiu charakteru vedeckej monografie: GREGOR, Martin. Jozef Prusák: život a dielo právneho teoretika. *Historia et Theoria Iuris*. 2020, roč. 12, č. 3, s. 21–63.

³ K metóde napríklad: VANĚK, Miroslav a kolektív. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007.

výskume používa spomienky súčasného vedúceho katedry rímskeho práva tamojšej fakulty – profesora Matúša Nemca – ale najmä nedávno zosnulého profesora a matadora slovenských právnych dejín Jozefa Klimka, s ktorým autor v posledných rokoch nadviazal naozaj veľmi priateľský vzťah. S istou formou nadsádzky možno dodať, že jediné, čo tomuto dielu podľa nás chýba, je akási vedecká nuda. V závere každej kapitoly o živote konkrétneho profesora autor ponúka zoznam jeho publikačnej činnosti, ktorý má zakaždým očividnú ambíciu byť úplným. Monografiu napokon dopĺňujú zaujímavé prílohy a fotografie.

Hoci najmä v českej literatúre boli obaja českí profesori brilantne spracovaní už skôr,⁴ Gregorovo detailné a pritom živé poňatie ich osobnosti je nielen nové, zaujímavé spracované, ale v určitých momentoch dokonca aj obohacujúce. Pokiaľ ide o slovenských profesorov, skôr ich spracoval časopisecky síce najmä Martin Gregor, no práve na týchto článkoch vidno progres, ako postupne precizoval a zdokonaľoval štruktúru diela až do podoby recenzovanej monografie.⁵

Recenzovaná kniha však nie je len obyčajnou biografiou, ale ako si sám autor kladie za cieľ, možno ju vnímať aj v dvoch ďalších rovinách. Na podklade analýzy životnej púte jednotlivých profesorov je totiž nevtieravo demonštrovaný vývoj právnického vzdelávania v Československu 20. storočia. Poukazuje nielen na model výučby v priebehu prvej republiky, po nástupe komunistického režimu, ale neopomína ani výzvy, ktoré stáli pred akademickou obcou po páde totality. V tomto ohľade je nutné spomenúť, že najmä v kapitole o Otakarovi Sommerovi autor venuje dosť veľa miesta charakteristike tzv. Saturníkovej aféry a dianiú na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej, aj keď sa tým odchyľuje od vlastného konceptu diela. Mimochodom, určitú formu priazne a úcty autora k tejto inštitúcii najmä v úvode nemožno prehliadnúť. Práve v tejto súvislosti však možno poukázať na jedno z mála, ak nie jediné negatívum diela, že autor venuje trochu viac miesta Otakarovi Sommerovi a Karolovi Rebrovi na úkor Petra Blaha a zvlášť Miroslava Boháčka, aj keď nejde o rozdiel zvlášť markantný. Na druhej strane možno ľahko pochopiť, že učiteľom prenecháva väčší priestor ako ich žiakom.

Vedecká monografia sa zároveň pokúša zodpovedať na otázku, prečo je výučba rímskeho práva dôležitá, odkiaľ pochádza tradícia výučby v českých krajinách a v Uhorsku, no zároveň kam rímske právo ako vedecká a pedagogická disciplína smeruje. V tomto kontexte autor zapíňa (aspoň podľa našej mienky minimálne na Slovensku) medzeru v literatúre metodologického charakteru, ktorá je napríklad v Nemecku pomerne bohatá.⁶

Pokiaľ ide o samotný obsah, je vidieť, že Martin Gregor napísal túto vedeckú monografiu so skutočnou láskou a pre neho príznačným umeleckým predchnutím, vrátane jeho

⁴ Popri medailónoch v projekte *Antologie české právní vědy* (Praha: Univerzita Karlova, 1993; následne aj Praha: Linde, 2009), nemožno opomenúť najmä publikáciu: STRAŇÁK, Dušan a kolektiv. *Život a působení profesora Miroslava Boháčka*. Praha: Právnická fakulta UK, 2000. Tiež profesorovi Sommerovi bol venovaný síce rozsiahly, ale dávno nedostupný zborník: BOHÁČEK, Miroslav (ed.). *Otakar Sommer*. Turnov: Müller, 1941.

⁵ Pozri čiastkové výstupy: GREGOR, Martin. *Život a dielo profesora Karola Rebra*. *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*. 2019, roč. 38, č. 2, s. 54–73; KLIMKO, Jozef – GREGOR, Martin. *Dejiny výučby rímskeho práva Právnickej fakulte Univerzity Komenského*. In: *Pocta prof. Karolině Adamové k 70. narodeninám*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2019, s. 129–144.

⁶ Napríklad: BEGGIO, Tommaso (ed.). *Methodenfragen der Romanistik im Wandel*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2020. Ako vyučujúci civilného procesu by som zvlášť rád spomenul paralelu s tiež vynikajúcou knihou: UNGER, Dagmar. *Adolf Wach (1843–1926) und das liberale Zivilprozeßrecht*. Berlin: Duncker & Humblot, 2005.

naratívneho talentu. Možno sa len pripojiť k výstižným slovám recenzenta *Miroslava Lysého*, vytlačeným na zadnej strane obálky monografie, že „*svojich profesorov vkladá do období, v ktorých žili a pôsobili, predstavuje ich ako ľudí z mäsa a kostí, nie je ich sudcom, apologétom, ani ich zbytočne neadoruje, zachováva však voči nim prirodzený rešpekt a úctu*“. Ďalšími recenzentmi sa stali profesori *Michal Skřejpek* z Karlovej univerzity a *Ladislav Vojáček* z Masarykovej univerzity. Ostáva nám, aby sme váženej právnickej verejnosti toto dielo vrelo odporúčali do láskavej pozornosti.

Marek Ivančo*

---

* Mgr. Marek Ivančo, PhD., odborný asistent na katedre občianskeho práva, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, email: marek.ivanco@flaw.uniba.sk.